

Soru: Ben İsviçre’de eski eşimden boşandıktan sonra bana yurtdışı kararı verdiler. Yeni bir eşle nişanlandım ve onunla evlenmek istiyorum. Gitmiş olduğum Basel nikâh dairesi istedikleri belgeleri eksiksiz vermemize rağmen, nikâh müracaatımızı ret edip kesinleşmiş yurtdışı kararlarla oturma iznimin süresi doldu diye evlenmemize engel oldular. Türk Başkonsoloslukta evlenmem mümkün olmadığı söylendi. Benim oturma iznim ve evliliğim arasında herhangi bir bağlantının olmaması gerektiğini düşünüyorum. Nikâh dairesi bu konuda yabancılara yapmış olduğu bu muamele insan haklarıyla nasıl uyum içinde kalır? (A. Ö. Basel)

Cevap: İsviçre Medeni Kanununun (*Zivilgesetzbuch ZGB/Code Civil CC*) 98 maddesine 1. Ocak 2011 tarihinde yürürlüğe girmiş olan yeni bir 4. fıkra eklenerek, Nüfus Yönetmeliği (*Zivilstandsverordnung ZStV/Ordonnance sur l’état civil OEC*) ve bazı yabancılar hukukuna giren diğer yönetmeliklerle beraber değişmiştir. Yeni 98. Maddeye (*ZGB/CC*) göre İsviçre vatandaşı olmayan nişanlılar evlenme başvuruları tarihinden başlayan ve evlenme törenine kadar geçen müddet içinde İsviçre’de meşru ikametgâh, oturma veya mesken iznine sahip olduklarına dair kanıt sunmaları gerekiyor. Bu kanıtı veremeyen yabancı nişanlıların evlenme müracaatları nikâh dairesi tarafından Nüfus Yönetmeliğinin (*ZStV/OEC*) 67 maddesinin yeni 3. fıkrasına göre ret edilmesiyle ve evlendirmeye izin vermemekle yükümlüdür.

İsviçre’de artık bu kanuni düzenlemeye göre sadece ve sadece oturma iznine veya vizeye sahip olan şahıslar evlenebilmekte. Bu yenileme kanunda açık bir şekilde görüldüğü gibi sadece yabancılara yönelik bir uygulama olmasından ve kanun verici tarafından “sahte” evliliklere karşı mücadele kapsamında bir tedbir olarak sebep gösterilmekte. Hâlbuki sırf oturma izni için evlenilmiş olmanın, yani sözde “sahte” evliliğin, tespiti evlendikten sonra eşlerin yaşam tarzlarından ve çevrenin tepkilerinden belli olması, hükümet ve teşriî erkenden, belki bilerek, görülmedi. Bu yılbaşından beri yürürlüğe giren değişiklikler her ne kadar özel olarak yabancıları hedef almasına rağmen kanun olarak geçerli ve nikâh makamlarından göz ardı edilemez bir gerçek haline geldi.

Türkiye Cumhuriyet’i ve İsviçre Konfederasyonu arasında Türk başkonsolosluklara iki Türk vatandaşın evlendirme yetkisini içeren bir devletlerarası sözleşme olmadığı için, İsviçre’deki bir yurtdışı temsilcilikte evlenmeniz maalesef mümkün değil. İsviçre bu imkânı hiçbir ülkeye vermemesinin bilinmesinde yarar var.

Türkiye’nin ve İsviçre’nin taraf olduğu Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin AHİS (*Europäische Menschenrechtskonvention/Convention de Droit de l’Homme*) 12. Maddesine göre evlenme çağına gelen erkek ve kadın, evlenmek ve aile kurmak hakkına sahiptir. Kanaatime göre bu hakkınız ihlal edilmiş gibi görünüyor. Ancak sahte evlilikleri önlemek için bu hakkın kullanılmasını düzenleyen ulusal yasalar tarafından oturma izni istenmesi Hollanda Krallığına karşı açılmış bir davada Strazburg Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından 3 Aralık 1997 tarihli kararı ile insan haklarına aykırı olmadığını tespit etmiştir. İsviçre’de yaşayan yabancılar bu yeni düzenlemelere karşı yargı yolunu seçtikleri an, bu emsal kılınan kararlarla davalarının kazanma ihtimalinin düşük gibi görünmekte.

Oturum izni olmayan nişanlılar ülkeyi terk edip yurtdışında evlendikten sonra, aile birleşimi için müracaat edip İsviçre’ye dönerek dolaylı yollardan evlilik muradına erişebilme imkânına sahip oluyorlar.